

דף ק"ע

לרב דימי קשה מרשב"ג על רשב"ג אמר אביי לרב דימי, מה שאמרת שרבי ורשב"ג נחלקו האם אותיות נקנות במסירה. אם כן דבריך חלוקים על דברי מר, רבה שאמר שלרבן שמעון ב"ג אותיות נקנות במסירה, ואתה אומר שלרבן שמעון אין אותיות נקנות במסירה? אמר לו רב דימי, איני חושש לחלוק בדבר זה על רבה. ואמר לו אביי אני אמרתי שאי אפשר לפרש את דברי רבן שמעון בן גמליאל בברייתא לעיל אלא כדברי רבה. ואם נאמר כדבריך קשה מדברי רבן שמעון בן גמליאל על דברי רשב"ג?

אביי אמר שנח' כשנמצא א' העדים קרוב או פסול אם עדי מסירה כרתי או עדי חתימה כרתי
אלא אמר אביי, שהשטר שרבי ורבן שמעון בן גמליאל חולקים בו אינו בשטר הכתוב בשם אחר ומסרו לזה, שהרי בין לרבי בין לרבן שמעון בן גמליאל אותיות נקנות במסירה. אלא הם חולקים בשטר מכירה שהמוכר כתב בו ללוקח זה כדין קרקע הנקנית בשטר, כשנמצא אחד מהעדים קרוב או פסול. ונחלקו במחלוקת רבי מאיר ורבי אלעזר, רבי שאומר נידון בשטר סובר כרבי אלעזר שאמר 'עדי מסירה כרתי'. שאמר במסכת גיטין שאין העדים חותמים על הגט אלא מפני תקון העולם שעדי מסירה גורמים לכריתות הגט. והגט כשר בכתיבה בלא עדים אלא שימסור אותו לאשתו להתגרש בפני עדים²⁷⁷. וכשאחד העדים נמצא פסול כאילו אין עדים בשטר ולכן נידון בשטר בלא עדי חזקה, אלא שיביא עדים שנכתב ונמסר לו בפניהם שהשדה נקנה לו בשטר אפילו שאין בו עדים. ורבן שמעון בן גמליאל שאומר נידון בחזקה סובר כרבי מאיר שאמר עדי חתימה כרתי. ואם אמר לו לך חזק וקני הוא קונה בחזקה מפני ששטר בלא עדים אינו קונה כרבי מאיר שאומר שעדי חתימה הם עיקר. שהרי הכתוב וכתב הקפיד על חתימת עדים. ר"א מודה במזוייף מתוכו אלא א' ושואלת הגמרא הרי רבי אבא אמר שרבי אלעזר רבינא שנח' בשטר שאין עליו עדים מודה במזוייף מתוכו שהוא פסול. דוקא גט שאין בו עדים כשר מפני שהכתוב הקפיד על עדי מסירה. אבל אם חתמו בשקר או שעדים פסולים חתמו בתוך הגט הוא פסול? אלא אמר רבינא, הכל מודים שאם כתוב בו הוזקקנו לעדותן של עדים ונמצאת עדותן מזוייפת שהוא מזוייף מתוכו ופסול כרבי אבא. ורבי ורבן שמעון בן גמליאל נחלקו בשטר שאין עליו עדים כלל. רבי סובר כרבי אלעזר שאומר 'עדי מסירה כרתי' ורבן שמעון בן גמליאל סובר כרבי מאיר שאומר 'עדי חתימה כרתי'.

277 והכתוב "וכתב לה" מדבר בכתיבה לחוד בלא חתימה אבל צריכים עדים שיראו שנתגרשה. רשב"ם.

ואיבעית אימא רבי ורשב"ג נחלקו במודה בשטר שכתבו צריך לקיימו

או שנאמר שרבי ורבן שמעון בן גמליאל נחלקו אם מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו. מערער שמודה שכתב את השטר שביד אחר ואמר לא מכרתיו לך וממני נפל השטר ומצאתו. רבי סובר שמודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו²⁷⁸. ורבן שמעון בן גמליאל סובר שצריך לקיימו. ורבן שמעון בן גמליאל אומר נידון בחזקה ולא בשטר, מפני שהשטר אינו מועיל לו כל זמן שלא התקיים על ידי אחרים²⁷⁹.

שנים אדוקים בשטר יתקיים בחותמיו ד"ר רשב"ג שואלת הגמרא, והרי למדנו להפך או' יח' ונח' במודה בשטר שכתבו צ' לקיימו בברייתא בפרק שנים אוחזין, שנים

אדוקין בשטר מלוה אומר שלי הוא ונפל ממני ומצאתו, ולוה אומר שלך הוא ופרעתיו לך, רבי אומר יתקיים השטר בחותמיו, רבן שמעון בן גמליאל אומר יחלוקו. ושאלו בגמרא, האם רבי אומר שהשטר יתקיים בחותמיו והמלוה יגבה את כולו חולק על מה ששנינו במשנה שנים אוחזין בטלית זה אומר אני מצאתיה וזה אומר אני מצאתיה זה ישבע שאין לו בה פחות מחציה וזה ישבע שאין לו בה פחות מחציה ויחלוקו. וגם כשהמלוה והלוה מחזיקים בשטר המלוה יגבה רק את חצי החוב הכתוב בשטר ולא יותר? ואמר רבא בשם רב נחמן שבשטר מקויים בהנפק אין חולק שיחלוקו. ורבי ורשב"ג חולקים בשטר שאינו מקויים, רבי סובר מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו, ואם המלוה יקיים את השטר יגבה את חצי הסכום הכתוב בו ויפסיד את החצי השני בשביל שהלוה מחזיק עמו בשטר, ואם לא הוא חספא בעלמא. ורבן שמעון בן גמליאל סובר שמודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו ויחלוקו.

איפוך ואיבעי"א לא תיפוך ורבי ורשב"ג נחלקו כאן בלברר

מתרצת הגמרא, שיש להפוך את דברי רבי ורבן שמעון בן גמליאל. או שנאמר, שלא נהפוך את דבריהם ורבי ורשב"ג נחלקו בלברר, אדם שטוען למערער יש לי שני מינים של חזקות, אחת שיש בידי שטר מכירה שעשית לי השדה, ואחת שיש לי עדי חזקת שלש שנים. רבי אומר נידון בשטר, צריך לאמת את דבריו ולהביא את השטר כמו שטען. ועדי חזקה בלא השטר לא יועילו לו מפני שחברו מערער ואומר לא מסרתי לך שטר ולא מכרתי לך, והחזקת שלש שנים שלא כדין, והוא טוען יש בידי שטר²⁸⁰. ורבן שמעון בן גמליאל סובר שהוא נידון אף בחזקה לבדה כאילו אם

278 ואינו דומה לשאר דינים שהפה שאסר הוא הפה שהתיר שאפילו אם זה היה מערער ואומר לא כתבתיו לא היה לנו לחשוד את הלוקח בכך שלא נחשדו ישראל לעשות שטרות מזוייפים, אלא שחכ' החמירו לעשות קיום כשיש מי שמערער, וכשאמר כתבתיו נאמין למי שהשטר בידו. רשב"ם.

279 אע"פ שהמערער מודה שכתבו שהרי אמר כתבתי, ואמר גם צריך לקיימו. ורשב"ג אמר שניידון בחזקה ולא בשטר שהשטר אינו מועיל לו כל זמן שלא נתקיים ע"י אחרים אע"פ שזה המערער מודה שכתבו שהוא אמר כתבתי ואמר לא מסרתיו לו. רשב"ם.

280 ואילו לא טען כך היה די לו בעדי חזקה כמה שא' בחזקת הבתים דעד תלת שנין מזדהר איניש בשטריה טפי לא מזדהר. רשב"ם.

היה בא לידון בחזקה לבדה בלא שטר. וכל שכן שאם הביא שטר מכירה אינו צריך עדי חזקה, שאין אדם צריך לברר את ריבוי טענות שטען שאינו צריך אותן²⁸¹.

ר' אבא אמר פרעתיך בפני פלוני ופ' כמו המעשה ברב חייא²⁸² בר יוסף שרבי אבא היה ורב יצחק א' יבואו ויעידו חייב לו מעות ותבעו לדין לפני רבי יצחק נפחא.

ואמר לו רבי אבא פרעתיך בפני פלוני ופלוני. ואמר לו רבי יצחק נפחא יבואו פלוני ופלוני ויעידו. ואמר לו האם איני נאמן לומר פרעתי אפילו בלא עדים?. והרי המלוה את חבירו בעדים אינו צריך לפרעו בעדים. אמר לו רבי יצחק נפחא אני סובר בשמועה זו כדברי מר. במה שרבי אבא אמר בשם רב אדא בר אהבה בשם רב, האומר לחבירו פרעתיך בפני פלוני ופלוני צריך שיבואו פלוני ופלוני ויעידו²⁸³.

אמר לו רבי אבא, הרי רב גידל אמר בשם רב הלכה כדברי רבן שמעון בן גמליאל, שאמר נדון אף בחזקה לבדה. כיון שאכלה שני חזקה ולא היה צריך לטעון שטר יש בידי אין צריך לברר את דבריו שהרבה לטעון מה שאין צריך. וכיון שאני נאמן לומר שפרעתי בלא עדים איני צריך לברר ולהביא את העדים שאמרתי. ואף רבי לא אמר אלא לברר, ומן הדין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל שאף רבי לא נחלק אלא משום שהוא סובר שצריך לברר את דבריו אחרי שטען יש לי שטר. ורבי מודה שאם לא טען לא היה צריך אלא חזקה לבדה, וכיון שמחלוקתם היא כדי לברר נראים דברי רבן שמעון בן גמליאל שאומר שאין לו להפסיד בשביל שפת יתר. ואמר לו רבי יצחק נפחא גם אני אמרתי לברר, מפני שאני סובר כרבי ואם הוא לא בירר את דבריו הפסיד²⁸⁴.

משנה

מי שפרע מקצת חובו, רבי יהודה אומר, יקרע את השטר ויכתוב לו שטר אחר. רבי יוסי אומר, יכתוב שובר, והלוה ישמרהו. אמר רבי יהודה, אם כותב שובר, נמצא זה צריך להיות שומר שוברו מן העכברים, שאם שוברו יאבד המלוה יגבה את כל החוב. אמר לו רבי יוסי, טוב למלוה שהלוה ידאג לשמור את שוברו²⁸⁵ ולא ירע כחו של מלוה להחליף את שטרו כדי שיפרע מהר את חובו.

281 וכמו שאילו טען מעיקרא אבד שטרי ויש לי חזקה שלש שנים די לו בכך, גם כשטען יש לי שטר עם החזקה די לו בחזקה בלא שטר. רשב"ם.

282 גרסת הרשב"ם היא רב חייא ב"י במקום רב יצחק בר יוסף.

283 אבל אם עדים אלה יבואו ויאמרו להד"ם הרי רבא אמר בפ' שבועת הדיינין (שבועות דף מא) כל מילתא דלא רמיא עליה דאיניש אמר ולא אדעתיה. והלכה כרבא והלוה נשבע שפרעו ופטור. רשב"ם.

284 רשב"ם, וכתב שכן פירש רש"י בפרק זה בורר לדברי רבי שצריך לברר ואם לא הביא שטר הפסיד. רשב"ם. ר"ת פירש לברר אמיתת הדברים ולהעמיד על האמת, ואם ימצאו ויאמרו לא ראינו מעולם יתחייב אבל אם לא ימצאם לא אבד בכך, שאין סברא שיהיה מחייבו לשלם על זה אם לא יוכל למצאם איוה דין הוא זה שיפסיד בחנם אם לא יוכל לאמת דבריו שלא היה צריך לטעון. תוס'.

285 שהרי עבד לזה לאיש מלוה כמו שמפ' בגמרא. רשב"ם.

אמר רב הונא אמר רב, אין הלכה לא כרבי יהודה, שאמר יחליף ויכתוב לו שטר אחר על חצי דמיו מזמן הראשון על ידי עדים בלא בית דין. ולא כר' יוסי שאמר שכותבים שובר והמלוה צריך לשמרו. אלא בית דין קורעים את השטר וכותבים לו שטר אחר מזמן ראשון לפי הסכום שנשאר חייב.

ר"נ א' שאם רב היה שומע את ואמר רב נחמן לרב הונא, ויש אומרים שרב ירמיה בר הברייתא היה חוזר בו אבא אמר לרב הונא. אם רב היה שומע את מה ששנינו

בברייתא בדברי רבי יהודה, עדים מקרעין את השטר וכותבין לו שטר אחר מזמן ראשון היה חוזר בו והיה מודה שהלכה כרבי יהודה שהרי גם רב אמר כך, מקרעים את השטר וכותבים שטר אחר על הנותר, ומה ההבדל בין בית דין ובין עדים.

אמר לו רב הונא שרב שמע את הברייתא ולא חזר בו. מפני שבברייתא שנו עדים מקרעין והוא אמר בית דין דוקא ולא עדים. מפני שביד בית דין יש כח להפקיע ממון. ולכן הם מקרעים ומחליפים לשטר אחר וכותבים אותו מהזמן הראשון לטרופ שלא כדין מהזמן הראשון²⁸⁶. אבל כיצד עדים שעשו שליחותם לכתוב ולהעיד בשטר הראשון חוזרים ועושין שליחות אחרת, מי נתן להם כח זה.

286 שמן הדין אין כח בשטר לטרופ אלא מיום שנכתב ואילך, אלא שלב"ד יש כח להפקיע ממון שהפקר בית דין הפקר. רשב"ם.